Mindszent 1898. julius 10. 2. szám Ötödik évfolyam.

MINDSZENT-SZEGVÁR ÉS VIDÉKE.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . . . 4 frt — kr.
Fél évre . . . . . 2 frt — kr.
Negyed évre . . . . . 1 frt — kr.

VEGYES TARTALMU HETILAP. MEGJELEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓ HIVATAL
Weisz Ignácz nyomdájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények, előfizetési- és hirdetési díjak küldendők.

HIRDETÉSEKET
nyilt-téri közleményeket a kiadó hivatal díjszabás ár mellett közöl.

A t. olvasókhoz!

Volt szerencsénk lapunk mult számában czélunkat, szándékunkat, lapunk jövő irányát elég bőven kifejteni. Ezzel most ismét foglalkoznunk felesleges.

Van azonban még néhány szavunk, melyekkel a már általunk ez ügyben elmondottak után szives olvasóink érzelmeihez reméljük az utat megtalálhatni.

Olvasóink érzelméhez és értelméhez apellál lapunk, tehát közügyeink érdekében és nyiltan vetjük fel azt a kérdést, hogy: *kell-e a lap Mindszenten?*

Mi e kérdésre a feleletet a következőkben adjuk meg.

Az egész tiszántuli járás, melynek lakossága 20,000 tőzs-gyökeres, értelmes magyar lelket számláló népből áll, *sajtó utján képviselve nincs.*

Az egész szegvári választókerületben, melynek lakossága a fent kitüntetett számmal együtt több mint 30,000 lélekből áll — *hirlap nincs.*

Kell tehát szerintünk hogy egy 10,000 lelket számláló központban, *Mindszenten* egy lap jelenjék meg, mely e nagy község, a járás, az egész választókerület érdekeit a nyilvánosság előtt képviselje. A községi, a járási, az egész választó kerület, de a vármegyei ügyeket a nyilvánosság előtt tárgyalja, a fontosabb kérdéseket megvitassa, hogy ezekből *az adófizető polgárságnak tudomása,* de közvetve *hozzászólási joga* is legyen.

Nem a magánérdek, hanem a közjó iránti igaz szeretetünk mondatja velünk azt, hogy szégyen volna mindannyiunkra, ha ennyi értelmes ember egyalkalommal át ne érezné a helyi sajtó szükséges voltát. Szégyen lenne, ha a közügyek iránt oly közönyt tanusitanának, melyel megtagadnák csekély hozzájárulásukat egy ily lap fenntartásához.

Mi ily óriási — mondhatnánk bűnös — közönyt nem tételeztünk fel szives olvasóink részéről és azért bátran — a közszükségnek megfelelve — meginditottuk a „*Mindszent-Szegvár és Vidékét*“-ét s a czél szolgálatában semmitől vissza nem riadva fogjuk kötelességünket teljesiteni.

A kötelesség teljesitésének sora most a t. olvasóközönségen van. Nem velünk, hanem önmagával szemben kell hogy teljesitse kötelességét.

A szerkesztőség.

A társadalmi élet hibái.

A mai műveltség és felvilágosodottság korábau, midőn az iskolás gyermek, a kis csemete, aki fejlődő értelmi képességével halad a korban előre, már vitatkozik édes anyjával az életről, a világról, a szokásról, nagyon visszás állapotnak tűnik fel a higgadt szemlélő előtt; sőt egyenesen mondhatni gyökeres bajnak azt, hogy amint a müveltség, a felvilágosodottság az emberben rohamosan előre halad, ezzel párhuzamosan csökken annak erkölcsisége, jóhiszemüsége és igazmondósága.

Egy férfiuban a jellem, az igazlelkűség és a becsületesség kutforrása az őszinteségnek és embertársa iránti jóindulatnak.

A magyar társadalmi életben a polgári elem képezi azt az összetartó őserőt, mely hivatva van részint nagyobb számánál, részint hazafias, önálló jellegénél fogva azt összetartani és fenntartani. De mit tapasztalunk ennél az osztálynál? azt, hogy a megélhetésre a társadalmi élethez szükséges megmaradásához való anyagi erőkön kivül hiányzik ennek az osztálynak az az elmaradhatlan fő alkateleme, hogy ember embertársához közlékeny, őszinte, igazlelkű és igazmondó legyen és ne olyan hitvány áruló, hogy a mit becsület titka alatt közöl vele 10 órakor az egyik, legnagyobb öröme abban teljen, hogy 11 órakor már megmondhassa a másiknak, az ördög rosszlelkűségével, a pokolbeli sátán gonoszságával, hogy a két jó barátot összeveszitse s kárörvendjen azok czivákodásán.

Bátran ki kell jelenteni, hogy a társadalmi életnek ilyesféle bajai vannak, bár konstatálni lehet, hogy általánosságban nem jellemzi ezen vonás társadalmi élete tünket, mert tulnyomó számban vannak a komolyak, józanul gondolkozók és helyes uton járó igazlelkű emberek, kik igyekeznek ostorozni a bűnt s kiirtani a ravaszságot, a kétszinűséget.

Társadalmi körök, egyesületek, olvasó egyletek, polgári és uri kaszinókban is, mint olyanokban, hol a polgárság összegyül társul s társas együttlétben egy közös czél megvalósitása végett tömörül, ha vannak ilyen gyökeres hibák, mi ekkor a többségnek erkölcsi kötelessége? az, hogy az olyan egyéneket, akik megfeledkezve erkölcsi kötelességükről, kétszinüsködnek és kisérletet tesznek arra, hogy az összhang megzavartassék, kebelükből kérlelhetlenül kidobják, mert csak a társadalom elismerésével találkozhatik azon egyesület, a mely felismerve tagjai között a hibást, igyekszik az egyesület fennmaradását az összhang fenntartásával biztositani, mert a gyomot ki kell irtani s akkor a növényi élet existencziája biztositva van; a szálkát pedig ki kell venni a sebből és az meg fog gyógyulni és ezen eljárás csak helyeselhető lehet, mert különben ferforgattatnék a társadalmi közrend és megzavartatnék az az összhang, mely a tisztességes társadalmi élet fennmaradásának alapfeltétele

Örömmel lehet üdvözölni társadalmi életünk irányadóinak törekvéseit, melyek az irányban mutatnak előrehaladásokat, hogy az erkölcsi niveau a tisztességes polgári élet nélkülözhetlen létfeltételeként helyreállittassék, azoknak fáradtságát és éberségét pedig, kik ily irányban szerepvivők, csak a társadalmi elismerés tekintélyével lehet üdvözölni, mert azok érdemet tesznek arra, hogy előharczosok legyenek s eljárásuk helyességéért őket a társadalom elismerése éri.

Dr. Lipkay Kálmán
ügyvéd, a Szeged központi társadalmi kör elnöke.

Aratás.

Országszerte folyamatban van az aratás Aratnak mindenfelé, csakhogy a legnagyobb sajnálatunkra, nem irhatjuk ide, hogy: »vigan peng a kasza«, mert a termés-kilátásaink napról napra rosszabbodnak.

A kasza nem peng vigan és a marokverő leányok kellemes danái nem töltik be a levegőt. Rozsda, óriási jégverések, a hét folyamán történt nagy esőzések az ország termésének fele részét tönkre tették. Ha mindezekhez hozzávesszük a mult évi silány termést, a legnagyobb aggodalommal nézünk a jövő elé.

Arra is igen kevés reményünk lehet, hogy az árak majd pótolni fogják a mennyiségben történt károkat.

Nálunk, de más vidéken is a kisebb gazdának alig van 10—15 hold őszi vetésénél több melynek termése ha átlag 4 métermázsájával vesszük, 40—60 métermázsára tehetjük. Ebből meg kell néki hagyni cirka 10 mázsa vetőmagot, 20 mázsát saját évi szükségletére. A fentmaradó részért elérendő pénzmennyiség — bármily magas árt érhessen is el — nem fedezi az adóját és egyébb szükségleteit.

Tudjuk azonban azt is, hogy a rossz termés hazánkban nem vonja maga után a gabonaárak emelkedését. A külföldről, de különösen a szomszéd Romániából, jó termést jeleznek és olcsó vámtételeink igen megkönniytik a silányabb minőségű romániai buzának behozatalát, mely bizo-

nyára ez évben sem fog elmaradni és mely körülmény előreláthatólag nem emelni. de sőt leszoritani fogják az árakat.

Az egyoldalulag űzött gazdasági rendszerünk mellett ma leginkább a kalászos növé nyek jövedelmére számithatunk. Sajnos, hogy e számitásunk ez évben sem vált be. Ez igy megy — már hosszu idő óta — évről évre.

Igen ajánlatos lenne, ha kisgazdáink is felhagynának már valahára az egyoldalu gazdasággal és nagyobb sulyt fektetnének a jószágtenyésztésre. Ez esetben egy csapás nem tenné tönkre egy egész év fáradtságának gyümölcsét.

Nem tagadható, hogy bizony kormányainkra is sok teendők várnak oly irányban, mely hivatva lenne meggátolni azt. hogy egy egész vidék jövője egy felhő szakadás, vagy egy jégcsapástól függjön.

Eddig ezen a teren, a magyar Alföld népének anyagi megmentésének érdekében vajmi keveset tettek. Ennek okát azonban nem a jóakarat, hanem a kellő informáczió hiányának tulajdonitjuk.

Minden kellék meg van arra vidékünkön, hogy itt czukorgyárak emelkedjenek. A czukorrépa termelés uj jövedelmi forrást nyitna gazdáinknak, munkát sok munkásainknak.

E tárgyra legközelebb visszatérünk.

L—y.

Községi ügyek.

Parkirozás. Ne tessék kérem, érdemes elöljáróság, megijedni. Nem szándékunk, kritikát mondani a községi terek parkirozása fölött azon egyszerü oknál fogva, mert semminemü ily parkirozást Mindszenten a legjobb szemü emberek sem volnának képesek felfedezni.

Ilyen beparkirozást igénylő terünk azonban van elég — melyen mostanában a bujján tenyésző mályva füre (papsajt) vigan járnak a sertések legelni. Egy ilyen szép tér ez idő szerint a szent János és kereszt közötti azon tér, hova a nemzeti megemlékezés az ezredévi ünnep fácskáit ültette, hogy majdan a késő unokák is, mikor a fácskák százados terebélyes tölgyekké fognak nőni, tanuljanak hazaszeretet őseiktől, tölünk, kik nem resteltük e fácskákat egy ezredévi szenvedés átán elültetni, illetve elültettetni.

Mindszent község elöljárósága határt nem ismerő lelkesedésben annyira ment áldozatkészségével, hogy a teret körül korlátoltatta, sőt mi több, két szál drótot is huzatott köré, nagy bölcsességével nem feledkezvén meg arról, hogy a két szál drót között meg legyen a kellő távolság arra, hogy a sertések ne gátoltassanak meg abban a passziójukban, hogy e kellemes helyen üdülhessenek.

Van egy másik kisebb terünk is, a jegyzői lak és Veres Sándor háza előtti tér, melynek parkirozása valóban diszére volna a községnek.

Szóljunk talán valamit az „Ujvilág" kert helyiségéről, mely kellemes üdülő helyül szolgál Mindszent község növendék — — libáinak? (a szó szoros értelmében minden hátsó gondolat nélkül kell venni.)

Ne menjünk bele a részletekbe. Csak azt kérjük a mélyen tisztelt elöljáróságtól, hogy azon 28—30000 forintból, mely összeget Mindszent község adófizető polgárságán évente könyörtelenül behajtanak, nem kellene egy kevés arra is, hogy községünk külső csinyjára némfigyelmet forditva, egyben azon polgárok számára, kik az emlitett nagy összeget kiadták, ntánna egy kis kellemes üdülő helyről is goni doskodjunk?

No de minek?! Ep ugy mondhatják erre is, mint a közvilágitás kérdésénél, hogy „a tisztességes embör este lefekszik, aki pedig éczczaka is kóborol, nem baj, ha a lábát kitöri is" csakhogy egy kis változással ilyenformán: „a röndös embör né mutogassa magát a köztéreu, hanem maradjon otthon. A nem röndös bizon mög ott is esétálhat."

Lesz-e tán máskép is.

Demokritosz.

Helyi és vegyes hirek.

— *Kérjük azon szives olvasóinkat, kik lapunkra előfizetni szándékoznak, legyenek szivesek azt még a hét folyamán Weisz Ignácz nyomdatulajdonos urnak Mindszentre — vidékről utalványon beküldeni — ne hogy a lap szétküldésében akadály merüljön föl. Azon kültelki gazdák, kik lapunkat járatni óhajtják, legyenek szivesek a nyomdában bejelenteni, hogy lappéldányaikat hova küldjük. Vidékiek, ha előfizetni nem óhajtanak, kérjük jelen számot kiadóhivatalunkba visszaküldeni.*

— **Hymen.** Hevesy Emilia kisasszonyt, Hevesy Károly helybeli polgártársunk szeretetreméltó és kedves leányát eljegyezte Arvay Ignácz ur. Gratulálunk!

— **Artalmas gőzök** kipárólgása tudvalevő dolog, hogy az egészségnek a legnagyobb hátrányára van. Számtalan felszólalás történt a községi elöljáróságnál az irányban, hogy az árkokban levő vizek lecsapoltassanak. A községi elöljáróság semmit sem tett a dologban, mert ez nem az ő hatásköréhez tartozik, jelentést tettek tehát a házbirtokosok az alispáni hivatalnál. Az alispáni hivatal elrendelte a lecsapolást, illetőleg annak községi közerővel való eszközlését. A munkálat foganatba is vétetett, de biz az végre nem hajtatott. Félbe hagyták; tehát annyi, mintha semmit sem csináltak volna. Nagyon üdvös volna, ha a megszakitott munkálat folytattatnék, mert a hőség folytán a párolgás rendkivüli büzt terjeszt, mi a közönség egészségére nem csekély ártalmára van. Felhivjuk rá az illetékes hatóság figyelmét.

— **Arany-ifjuság.** Sehol sem olyan közönyös talán a polgárság, mint minálunk. Egy-egy nyári mulatság, egy-egy majális ritka eset a mi községünkben. Nincs vállalkozó szellem az ilyesmire, félnek a deficzittől, nem akarnak fiatal embereink a jótékonyczél javára ráfizetni. Mindazonáltal mi azt hisszük, hogy az arany-ifjuság eme közönyösségét viszont közönségünk közönye idézi elő. Megjelent szerkesztőségünkben nehány fiatal uri ember s keservesen panaszkodtak a közönség magatartása miatt. Jótékonyczélu nyári mulatságot akarnának rendezni a mindszenti közápolásra szoruló szegény

TÁRCZA.

A »Mindszent-Szegvár és Vidéke« eredeti tárcája.

Ninos is olyan . . .

Nincs is olyan ember talán,
Mint a magyar, a föld hátán.
Ha módja van, él a jóval,
Ha baj éri? — ugy is jól van.

Elvesztett most egy aranynyit?
Megiszik rá kétszer annyit:
Huzd rá czigány, erre, arra . . .!
Ne adjunk a bura, bajra.

S jól teszi, hogy mit sem ad rá,
Bunak fejét mért is adná?
Bajból részét ha kivette,
Búval minek kétszerezze?!

Elekes Mihály

A doktor kisasszony.

Sok nélkülözések között tanult ki, de az elhatározás szilárd volt és komoly s ez sarkalta, hogy bármily sanyaruságok árán is, de bevégezze pályáját. Külföldön kezdte, belföldön folytatta és bevégezte.

Nem hitte volna — jóllehet szorgalma után nagy jövőt jósoltak neki — hogy fényes lessz pályafutása.

Midőn a diplomát megnyerte, letelepedett az ország fővárosában, tágas lakást bérelt, diszes fogadószobát rendezett be és jó sok adósságot csinált.

Egyedül állott a világban, nem volt senkije, rokon, barát, tanácsadó nélkül, kétes reménynyel tekintett a jövőbe. Félt a kezdet nehézségeitől, félt, hogy ha a praxis balul üt ki, hitelezői darabokra tépik.

Sejtelmei azonban megcsalták. Fogadóterme zsufolásig megtelt naponkint s boldognak tekinthette magát a szenvedő ember, ha dr. Medica kisasszony csepegtethetett gyógyitó balzsamot fájó sebére, ha a doktor kisasszony vigasztalhatta fuvola hangu beszédével, ha a kisasszony nyújtott enyhülést tudományával.

Szájról szájra járt a hir, hogy a klsasszony milyen ügyes, hogy milyen tudományos s főleg — amit a pacziensek legjobban szeretnek — mennyire gyengéd.

Mi sem természetesebb, hogy ilyen üzletmenet mellett dr. Medica kisasszony mihamarabb kifizette adósságait, sőt takarékos lévén, napi keresetéből még kisebb összegeket is kezdett már félretenni. Eletmódja czinikusan egyszerü volt, ruhára, vagy pompára nagyon keveset költött, barátokat, vagy barátnőket nem tartott, egyedül kedvencz tudományának élt; megvásárolta mindig a legujabban megjelent szakmunkákat, megirta véleményét egy-egy konkrét esetre vonatkozólág az orvosi szaklapokban, szóval nem akart csak egyszerü sáfárja lenni a szenvedő emberiségnek, hanem tényleg meg akarta közeliteni azt a polczot, ahová őt az emberek kegye helyezte.

Eljárt az orvosok egyesületébe, hol az erősebb nemhez tartozó kollégái is sokat tartottak felőle, szakértekezéseket készitett és olvasott fel; neve tehát nemcsak a laikus pacziensek, hanem a szakavatott kollégák körében is csakhamar tekintélyre vergődött.

Szóval minden a legnagyobb rendben ment egy darabig; önmagával meg volt elégedve, nem zugolódott, nyugodtan kelt, nyugodtan feküdt,

Egy napon azonban dr. Medica kisasszonynak bal ötlete támadt. Kellemetlennek kezdte érezni a magányt, unalmasnak a csendet, háboritónak a légy zummogását, fárasztónak a folytonos tanulást.

Erezte, hogy hiányzik valaki, vagy valami, nagyon érezte, hogy az egyedüllét borzasztó.

Rájött, hogy igy magánosan semmit sem ér az élet, nincs értelme a munkájának ha napjait elhagyatva mindenkitől, nem töltheti boldog családi körben, ha nem veszik körül szerető kisdedek, akiket beczézgetne.

Egyszerre nagyon boldogtalannak kezdte magát érezni, rendes betegei is észrevették dr. Medica kisasszonynak ezen levertségét, mert hiába, a sziv vivódását nem lehet elpalástolni.

Komoly szándék érlelődött meg benne. hogy családot fog alapitani. Mikor a diplomát megnyerte, számtalan kérő rajongta körül, voltak közte jó állásu kereskedők, mérnökök, latainerek, de ő a kérőket mind kikosarazta, mert akkor életnézete az volt, hogy egyedül fogja végigélni a világot.

De ám az idők változik és mi változunk azokkal dr. Medica kisasszony. Habár tudta a cserebogár nótát, elhatározása komoly volt, hogy féfit fog választani, éppen olyan komoly és szilárd volt, midőn éhségtől és nyomoruságtól csigázva elindult diplomát szerző nagy utjára, tudta, hogy eljárt már rajta az idő, de azért remélte, hogy fog férfit találni, a kivel azután békés otthont alapit. Elhatározásában nem ingatta meg semmi körülmény, elindult a szemle-utra.

Attól a percztől kezdve, mióta a vendéglői kosztot nagyon izetlennek találta, az emancziپáczió nyelvén szólva, mindig azt forgatta elméjében, hogy *meg kell férfiasodni.* Ha a férfiak megnősülhetnek és a nőt, a kihez egész éietüket kötik, maguk választják, miért ne választhatna ő férfiit a saját izlése szerint, ő, aki az élet annyi megpróbáltatásain ment keresztül. Ne az legyen az ő férje, a ki őt választja, hanem az, a kit ő választ.

Előre kell bocsátanunk, hogy dr. Medica kisasszony meglehetősen idealista volt. Irtózott

nyek javára. Felkértek bennünket, hogy a nemes czél érdekében hivjuk fel a közönség figyelmét. Szivesen teszünk ennek eleget és kérjük a közönség pártfogását.

— **Báró Thoroczkai Viktor beiktatása.** A szomszéd Hódmezővásárhelyt folyó hó 8-án iktaták be hivatalába az uj főispánt, br. Thoroczkay Viktort. Már Szegeden nagyobb küldöttség várta a Budapestről érkezett főispánt, akit itt Nagy Sándor főkapitány üdvözölt. — Hódmezővásárhelytt Juhász Mihály polgármester mondott üdvözlő beszédet.

A pályaudvaron ott volt a város egész közönsége. Ezenkivül pedig a szomszédos megyék és városok küldöttei is megjelentek. A fogadtatásban számos országgyülési képviselő is résztvett. A Hódmezővásárhely által rendezett diszülésen Jnhász Mihály polgármester üdvözölte a főispánt, amire Thoroczkay Viktor báró lendületes beszédben válaszolt. Gazdasági téren is oda fogok hatni — mondta egyebek közt — hogy az itt-ott föltünő és városunkban is észlelhető ugynevezett munkáskérdést paczifikálva egészséges és produktiv irányba tereljem s gátat vessek mindazon illetéktelen beavatkozásoknak és üzelmeknek, melyek a békés és törvényes állapotok fölforgatásával a munkás és munkaadó között ellentéteket s ez által mindkettőre nézve káros helyzetet és következményeket teremtenek. A diszülés után a főispán a szomszédos küldöttségek tagjait fogadta. Ezután déli 1 órakor 300 teritékü banket volt, melyen számos lelkes felköszöntőben éltették az uj főispánt.

— **A Szeged központi társadalmi kör** vasárnap, e hó 10-én, délután 4 órakor Nyári Györgynél lévő helyiségében rendes választmányi ülést tart, melyen folyó ügyeket intéz el. Az elintézendő ügyek között fel van véve egy megtartandó vigalom kérdése is, melyel az elnököt akarják a mult hó 20 án megtartott közgyülés eredményeként megtisztelni s a környek Nyári Györgynél ujabban elhelyezett helyiségét felavatni. A megtartandó társas estély nével és nők részvételével terveztetik megtartatni, mely alkalomra a kör — mint halljuk — meg fogja hivni a mindszenti Földmivelő Kör tagjait is s ünnepélyesen készülnek őket fogadni.

— **Országos vásár.** Szentesen e hó 16., 17. és 18-ik napjain fog az országos vásár megtartatni, melyre azonban sertéseket felhajtani tilos.

— **Hogy állnak a vetések.** Egy helybeli földesur kiküldte kocsisát a tanyára, hogy tekintse meg a vetéseket s azután referáljon neki róla. János eljárt a megbizásban, — hazaérkezik. A földes ur már messziről rákiált és megszólitja;

— No János bácsi mit látott kend.

— Hát tekintetes uram, nem mondhatom, hogy igy . . . azt sem mondhatom, hogy ugy . . . nem tehetek hozzá , . . nem vehetek el belőle . . . hanem hát no — no . . .

A gazda a helyzet magaslatára emelkedet s megdicsérte János bácsit.

— **Szeged felső tanyán** egy ujabb függetlenségi kör alakulásáról ad hirt a Szegeden megjelenő „Közvélemény“ czimü hétfői ujság. Ezen kör Szegednek Szatymazi tanyai részén alakulna. Ha sikerül e kört megalakitani, ugy ez csak örvendetes lessz a függetlenség ügyének. Azonban kemény munka kell ahhoz, hogy legyen belőle valami. mert a szervezéshez erő, kitartás s anyagi áldozat is szükséges, mint a milyen a Szeged központi kör megalapitásánál nyilvánult, hogy dr. Lipkay Kálmán szegedi ügyvéd, mostani elnök vas keze, szilárd jelleme és aczélozott akarata, kitartó, elvhü és eltántorithatlan hivei hozzájárulásával megalakitotta e kört oly erős várrá, hogy bár elejétől fog va bujtogatnak benne és szétrobbantását is hirdeték, de nem képes neki ilyen aknamunka ártani, mert a vezetők erélyén és kitartó szivós akaraterején megtörik minden támadás. Hja ugy van az, ami egyszer jól van megalkotva, annak még a jégeső sem árt, — ezt tartja a közmondás.

— **A Vásárhelyi főszámvevő,** Banga Péter ellen a Szegedi kir. törvényszék bizonyitékok hiányában a bünvádi eljárást megszüntette. A kir. törvényszék ezen határozata a Szegedi királyi táblához fölebbeztetett, a mely a törvényszék határozatát 79823. számu végzésésével jóvá hagyta és az ügyirotőkat is áttette a kir. törvényszékhez, ahonnét a másodfoku döntés a legrövidebb idő alatt a törvényhatóság közigazgatási bizottságának fegyelmi választmányához fog áttétetni a további eljárás eszközlése végett s igy Banga Péter fegyelmi ügye mihamarébb bevégződik.

— **Kossuth Lajos iratai.** Kossuth Lajos iratainak folytatólagos kiadása Kossuth halálával némi halasztást szenvedett, s az utóbbi kötetek szerkesztőjének, Helfi Ignácznak, halála még inkább késleltette a fontós és nagyérdekü vállalat haladását. Mint örömmel értesülünk, most fiui kegyelettel *Kossuth* Ferenc vette kezébe a VI. kötet sajtó alá rendezését és a munkával már annyira haladt, hogy a kötet nagyobbik fele már ki van nyomva, s ősz elején az előfizetők meg fogják kapni a teljes kötetet, amely az 1868. év eseményeit, illetve Kossuthnak és a legiónak szereplését adja elő világtörténeti háttérrel. Az anyag rendezése alkalmával kitünt, hogy az iratok, ha csak a legérdekesebbet is akarják a közönség kezébe juttatni, nem fejezhetők be hat kötetben. Ezért az Atheneum még további négy kötet kiadását tervezi, ugy hogy *Kossuth* Lajos müködését 10 kötet fogja hirdetni az utókornak.

— **A királyné beteg.** Az egész magyar nemzet remegő aggodalommal lesi a hireket, melyek szeretett királynőnk aggasztó állapotáról érkeznek. Az egész magyar nemzet által bálványozásig szeretett *királynőnk beteg*. Egyetlen fia, Rudolf trónörökös tragikus halála okozta sulyos csapást még mindig nem vo't képes kiheverni, mely testi egészségét is nagyon megtámadta. Az eddigi jelentések szerint ugyan a baj nem veszélyes, mégis remegve, aggodalommal lesi az egész nemzet az ujabb hireket. — Adja Isten, hogy szeretett felséges Nagyasszonyunk minél előbb telyesen vissza nyerje egészségét.

— **Követendö példa.** József főherczeg ő fenségének Tisza-Szent-Miklós és Jaszova között van egy 9000 boldas birtoka. A fenséges ur látva a nép nyomorát, melybe nem önhibája, hanem a megélhetési mód hiánya folytán jutottak, azon nemes elhatározásra jutott, hogy e birtokával az ottani lakosok bajain gyökeresen segiteni fog. Ő fensége e birtokot a két község lakosainak kisebb részletekben parczellázva bérbe adta olyképen, hogy a fizetendő bérösszeg egyszersmind e földek vételárának törlesztésére fognak beszámittatni és 25 év után minden bérlő jogos tulajdonává fog válni az általa bérelt te. rüet tehermentesen. Ez egy szép utmutatás arra nézve, hogy miként kell a szocializmust a gyakorlat terén megoldani.

— **A magyarság szaporodása 178 év alatt.** Egy, az 1720 évben történt népszámlálás adataibol arról győződtünk meg, hogy 178 év leforgása alatt a magyarság száma hazánkban meghétszereződött. Mig 1720-ban csak 1.161,208 magyar volt, addig ma több van 8 milliónál.

---

tehát attól, hogy materiális érdekből férjet válasszon. Egyedüli ideálja az volt, hogy férje őt boldogitsa. legyen szegény, de becsületes, puritán jellemü férfiu.

Eme tépelődéseit természetesen nem tudta eltitkolni, izgatottsága napról napra fokozódott.

Egy délutáni fogadó-napon egy sápadt képű fiatal ember várakozott dr. Medica kisasszony előszobájában. E sápadt képű ifjuban, ki valaha jobb napokat élhetett, mert ez kopott ruházatán meglátszott, mutatjuk be a doktor kisasszony jövendőbeli férjét

Kigyógyitotta az ifjut, honoráriumot nem fogadott el tőle, jóllehet, talán nem is volt neki arra való. Rövid bevezetés után megkérte az ifju kezét, ki ezt látható nyugalommal ugyan, de mégis benső örömmel fogadta.

Nem kérdezte dr. Medica kisasszony az ifju multját, nem kérdezte foglalkozását, a házasélet boldogságához elégnek tartotta a *férfit*.

S mit gondol a nyájas olvasó, dr. Medica kisasszony, Derelényi Ferenczczel — férjével — hogy volt megelégedve? sehogy.

Kiábrándulás váltotta fel a mézes heteket. Látta dr. Medica, hogy az ő férje semmi egyébb, mint férfi, minden müveltség és szellemi tudás nélkül, hogy csak azért ment hozzá, hogy magát kényelmesen kitartassa. hogy verejtékével szerzett pénzét korhely czimborák társaságában elfecsérelje, hogy az ő pénzén szeretőket tartson.

Csendes családi boldogság helyett dr. Medica kisasszonynak otthona pokollá változott.

Emanczipált hölgyek! Kétségtelen, hogy szép, ha a nőből orvos, tanár, vagy gyógyszerész lehet, minél többen lépnek a női nemből erre a pályára, annál dicséretre méltóbb, de ha már az emanczipáczió örve alatt magatok választatok férjet, ne legyetek idealisták, a semmit ne tegyétek valamivé, a porszemből ne készitsetek gránitot, a materiális felfogás jusson életetek eme második pontjánál is érvényre, ép ugy, mint a diploma megszerzésénél, necsak férjet, hanem magatokhoz illő *kenyérkereső* férfit válasszatok, mert ellenkező esetben a férfi rátok támaszkodik s tőletek várja existenciájának fenntartását.

CSARNOK.

Tromfra tromf.

A nyolczvanas évek elejen, hogy világoson tartózkodtam, a szomszédomban lakott egy kecses külsejü leányka. Szép is volt, szellemes is. Korára nézve azonban már senki sem mondhatta rá, hogy gyermekleány, mert bizony már jóval tul volt a két X-en. No de annál kedvesebb volt a társaságban. Ilyenkor csak ugy szórta a szellemi sziporkákat, hogy férfi lett légyen az, aki vele versenyre kelhetett. Családi neve Szegfü volt, keresztneve pedig az anyakönyvben Juliának jegyeztetett be. E szerint Szegfü Julia volt az ő tisztes neve. Foglalkozására nézve pedig kifőző volt s mondhatom, hogy ezen üzlet igen jól ment neki; naponta 25—30 ember étkezett asztalánál. Ezektől hallottam, hogy Julia kisasszony tud ugy főzni, hogy a vicispánné sem különben. Egy hibája azonban mégis volt Juliának és pedig az, hogy a mi kis szabad ideje volt neki, azt versfaragásra használta fel. Főzőkanál — versfaragás!

No hát van abban valami — mondja valamelyik t. olvasó, ha valaki szabad idejét versfaragásra használja? Dehogy van kérem! Csakhogy aztán gyönyörködjék az illető maga a saját zengeményeiben és ne okozzon vele más ember elkeseredett szivének még nagyobb keserüséget.

Szegfü Julia azonban ugy tett, hogy egy szép juliusi délután — tehát ugorka-szezon idejében — vagy kilenez darab verset szép finom papirra lemásolt és azokat összepakolva — hogy annál kedvesebben fogadtassék — jó adag parfümöt zuhintott a nyakuk közé s igy feldiszitve elküldte a „Homokberki Ujság“ szerkesztőségének „szives felhasználás végett“, teljesen biztosra véve azt, hogy az ő versei mind olyanok, hogy pirulás nélkül megállhatnak a kritika nyilai előtt. Csakhogy minden szerkesztőségben meg van ám ama bizonyos hely, melyet papirkosárnak neveznek s melybe már oly sok lánglelkü poétának „eredeti“ költeményei nyugosszák örök álmukat a napvilágra jövés legkisebb reménye nélkül. Julia azonben biztosra vette azt, hogy az ő versei a „Homokberki Ujság“ tárcza rovatának első helyét fogja disziteni.

Lázas izgatottsággal várta a legközelebbi vasárnapot, mikor a nevezett lap szokott megjelenni. S mikor elérkezett a várva várt nap, jön a levélhordó az ujsággal. Julia annyira meg lett lepetve, mintha valamelyik sorsjegynek a főnyereményéről szóló értesitését kapta volna. Azonban igen el lévén foglalva, a lapot félre

tette a nélkül, hogy annak tartalmát megpillantotta volna, ugyis tudta, hogy az ő zengeménye disziti annak egyik főhelyét.

Alig hogy elvonult az utolsó vendég, Julia azonnal félre vonulva, örömtől sugárzó arczczal tépte le a czimszalagot, óvatosan kivágja, széthajtja az első, második, harmadik levelét, de vers nincs sehol. Talán eltévedt a postán — vigasztalta magát a költő. Mikor azonban oda ér a szerkesztői üzenetekhez s elolvassa ott a következőket:

Szegfü J. V—n. Verseit megkaptuk, azokat olvasva szerkesztőségünk összes tagjai kóméri kaczagásba tört ki, mely csak akkor csillapult le némileg, mikor azokat alámeritettük a papirkosár mélységeibe.

Talán mondanom se kell, hogy Szegfü Julia erre oly dühbe jött, hogy egy bizonyos baj környékezte s hogy ez mégis be nem közetkezett, annak tulajdonitható, hogy amily hamar megharagudott, oly hamar meg is békült. Se baj — monológizál magában — megtörténik az mással is, hogy nem közölnek minden beküldött kéziratot. Majd irok másikat s az aztán kifogástalan lesz.

Ugy is történt. Julia ismét irt vagy öt verset s ismét elküldte, meg levén győződve arról, hogy ő nem olyan gyenge tehetség lehet, hogy dolgozatai ne láthatnának napvilágot. A válasz azonban csak ugy hangzott, mint az előbbi: „A verseken ismét jót kaczagtunk, enynyit ér, de többet nem! Papirkosár!“

Ez már egy kicsit mégis csak bántotta a versfaragó müvészt, de még nem csüggedett, ugy gondolta: „Három a tánczz“, én is irok még harmadik adagot is. Irt is és be is küldte. A szerkesztő azonban nem igen szokot könyörülni az ostoba zengeményeken, még ha női kezek küldik is azt be. Tehát ujra papirkosár s hozzá az üzenethez maró gúny is csatolva, melyet már Julia türelme sem tudott megemészteni, hanem a lapot apró darabokra csipdve azon gondolkozott, hogyan kellene ezt neki megbosszulni.

Történt, hogy a következő évben Homokberken nagyszerü „majális“ rendeztetett az ottani ifjuság által; meg volt hiva arra az egész környék. Szegfü Juliának is jutott egy meghivó. Dehogy álhatta volna meg, hogy azon a nagyszerünek igérkező mulatságon részt ne vegyen. El is ment s mulatott jól. Csinos, szép hölgy lévén, nem tartozott azok közzé, kik ilyen alkalommal a petrezselmet szokták árulni. Különösen udvarolt neki egy csinos barna harminczöt évesnek látszó fiatal ember. Julia nem vette rossz néven a bókokat, hiszen szellemes hölgy volt, tehát nem akadhatott meg a társalgás fonala holmi köznapias kátyuba. A többi között szó volt az irodalomról is, melyet haladó korunkban a hölgyek is dicséretre méltó szorgalommal müvelnek; vannak azonban — folytatja a fiatal ember — olyanok is, kiknek dolgozatait kár papirra vetni. Nemrégiben is egy szellemes hölgy küldött be néhány verset bizonyos szerkesztőségbe, melynek olvasásakor az összes szerkesztőség azt hitte, hogy halálra kaczagja magát, annyi zöldseget talált egy rakáson.

— Ha szabad kérdenem, uraságod melyik lapnál dolgozik?

— Itt helyben a „Homokberki Ujság“-nál.

Juliával kezdett a föld forogni, Hát éppen annál dolgozik az ő udvarlója, hol az ő verseivel oly lelketlenül bántak el? s talán ő irta azt a gunyos üzeneteket az ő verseire? de mégse látszik oly könyörtelen szivünnk, vigasztalta magát Jália.

— Igen — folytatja tovább a fiatal ember — sok irka-firkát olvastam már, de még olyat, mint annak a hölgynek a versei, olyat soha. Akkor mindjárt a zsebembe is tettem s ha valami felbosszant, csak e verseket veszem elő s teljesen fel vagyok vidulva.

— S ki légyen az a versiró hölgy, kérdé Julia feszült kiváncsisággal?

— Valami Szegfü Julia V—ről.

Julia e nyilatkozatra majdnem sóoszloppá változott, mint Lóth felesége, azonban még birt uralkodni magán s halgatott. A táncz ujra megkezdődött, de Julia nem vett részt benne. Azt mondta, hogy rosszul érzi magát. S haza is utazott rögtön, hol három teljes hétig őrizte az ágyat.

Vagy hat hónapra Julia nevére levél érkezik Homokberekről, melyben X ur, a már ismert lap társszerkesztője Julia kezéért eseng. Várj — mondá Julia könnyebbülve — itt az alkalom! Tollat ragad s ir:

Tisztelt uram!

Levelét megkaptam s értesitem, hogy az olyan ember, aki egy hölgynek verseihez oly könyörtelen, mint ön volt az enyémhez, abból — irói nézetem szerint jó férj sem lehetne.

Szegfü Julia.

Ahá! Ez ugyan sikerült „tromf“ — kiált fel X ur, elővéve zsebéből a verseket s jót kaczagva folytatja: Ha ő is csak olyan azszony lenne, mint versei, akkor csak maradjon — leánynak.

Ocsay György.

Közgazdaság

Növények életéből.

Irta: **Lovass Jenő.**

Ha a tél utolját járja, a zord szeleket, melyek a föld fölületét boritó hóréteget könnyü pehelyként zuditák ablakainkhoz: felváltják az enyhe déli szelek. Ezek és az erősebb napsugarak nyaldossák el a téli szelek által néhol ház nagyságnyira összehalmozott hóhalmokat. Fogynak ezek napról-napra, miként azt a hőmérséklet időközönkinti változása engedi. A növényi élet is megmozdul, melynek biztos jelensége a fák duzzadó rügyeiben nyilvánul. A termő talaj végre valódi barnaságában előtünik, némi változást mutatva, a mennyiben a téli fagyok fölületét porhanyóvá, a hóréteg pedig némileg izapossá tette azt. A napos idők beáltával a nedves és gorhanyó föld kelni látszik és ha a növényi magra föltétlenül kivánatos melegséget elérte — a benne bármily körülmény közt került mag — csirázni kezd.

A növény élete, ha nem is általánosságban, azon hatás következtében kezdődik, midőn a porfészek a maghon a termékenyülés pillanatában gyakorol. S igy minden embryo, melynek fejlődését a lejátszott körülmények előidézték, illetve biztositották, egy-egy miniatur-növény és ha megfelelő s részére a szükséges élettani körülmény beáll, akkor növénynyé is képes fejlődni.

A fejlődés első tüneményes állapotát — mely állapotban a fiatal növény önállóságot szerez és kezdetleges s különleges életének jeleit tárja a szemlélő elé, saját fajának megfelelő és jellemző alakját ölti föl — csirázásnak nevezzük. A csirázás menetet és ehez fűződő feltételeket mindenki ismeri, a figyelés és a gyakorlat alapján, vagy legalább sejti annak letolyását.

Eszleletünk alapján, ha az egészséges mag kellő mélységre került a földbe és a bizonyos foku meleg s üdvösségre talált, tapasztalni fogjuk a csirázás jelenségeit; mely abban nyilvánul, hogy a mag eleinte sok nedvességet vesz magába — mitől földuzzad és megpuhul. A magburok alatt levő csira nagyobbodik, ezen növekedés gyarapodása alatt a héj fölfakad s a gyököcske láthatóvá lesz, azt hamarosan követi a (plumula) megjelenése.

A növény élettani viszonya következtében a gyököcske a fötelbe hatol — a kelő ellenkezőleg a légkövig emelkedik, keresve egyik éltető elemét — a világosságot.

Azon növények, melyek magfehérjével (endosperna) birnak, és több esetben a maglevelek (kotyledonok) is az ültetéskor került helyen maradnak, pl. ilyenek: a borsó, kukoricza stb., ellenesetben némelyeknél a maglevelek fölfelé igyekeznek — képezvén az első levélpárt, pl.: bab, dinnye, stb.

A fölfelé irányuló kelő kevés idő elteltével uj leveleket hajt, és ha az ágas-bogas természetü magból származott — megjelennek az oldalrügyek. Lenn a földben a gyököcske is megoszlik a valódi gyökerek megjelenésekor és ezen körülmények után a kis növényke megszünik az anyamagból táplálkozni, — önálló lett.

Már jeleztem előbb, hogy a csirázásnak bizonyos föltételei vannak, ezen föltételeket röviden körvonalozni fogom.

(Folyt. köv.)

Földbirtok viszonyok.

Magyarország lakossai közül földmivelésel foglalkozik 3.547,206 férfi és 973.465 nő.

A mezőgazdasággal foglalkozók közül van:

Birtokos	1.451,707
Haszonbérlő	23,393
Gazdatiszt	11,925
Eves cseléd	554,458
Munkás	771,846
Zsellér	35,448
Családi kisegitő szolga	698,428

Ezen kimutatásban csak azok vannak felvéve a kik t é n y l e g részt vesznek a termelésben. Azok, a kiket ezen foglalkozás tart, de a termelé ben tényleg részt nem vesznek, a népszámlálás nem tüntette ki.

A törvényhatósági joggal felruházott városok közül a legtöbben foglalkoznak földmüveléssel:

H.-M.-Vásárhely lakosságának		31.73%
Kecskemét	„	23.26 „
Szabadka	„	22.67 „
Zombor	„	19.28 „
Versec	„	16.66 „
Szeged	„	15.24 „
Debrecen	„	14.35 „
Ujvidék	„	13.27 „

A népességnek legkisebb része foglalkozik földmüveléssel nagyvárosaink közül.

Budapesten	1.15%
Kassán	1.19 „
Temesváron	1.63 „
Selmecen	2.18 „
Belabányán	2.18 „
Pozsonyban	2.37 „
Komáromban	3.17 „

Magyarország (Horvát és Fiume nélkül) területének 94.35%-a, 46.359,399 kat. hold (az erdőmüvelést is ide értve) alkalmas gazdasági termelésre. — A nem müvelt (terméketlen, beépitett, uti, utcai) terület, a kataszteri felvétel szerint 2.776,749 kat. hold 5.65%) A müvelt terület százalékarány tekintetében csak egy európai állam, Luxenbárg áll előttünk 95,5% al s utánuk jön Ausztria 92%-al

A müvelhető terület az egyes müvelési ágak között következőleg oszlik meg.

Szántóföld	20.127.360	kat. hold	(43.42%)
Kert	604.278	„ „	(1.30 „)
Rét	5.201,023	„ „	(11.22 „)
Legelő	6.440,554	„ „	(13.90 „)
Nádas	156.686	„ „	(0.34 „)
Szőllő	622,139	„ „	(1.34 „)
Erdő	13.198.356	„ „	(28.48 „)

Az ötvenes évek végén készitett kataszteri munkálatok szerint a müvelt területeknek

a szántóföld	37.45%	-át
a szőlő	1.39	„
a rét és kert	14.96	„
a legelő	15.91	„
az erdő	30.29	„ képezte.

A szántóföld tehát az ötvenes évek óta az összes többi müvelési ágak rovására 5.97%-al növekedett.

Szerkesztói üzenetek.

O. Gy. Csany. Köszönjük. Becses kéziratát máskor is elvárjuk.

E. M. Mindszent. A többit is sorba vesszük. Megüti a mértéket.

Alfonz Csongrád. Tárczákat csak jókat közlünk. Küldött munkája a papirkosárba vándorol. Kéziratokat vissza nem adunk.

X. Y. Helyben. Hogy hány centiméter legyen egy fiatal 15 éves leány ruhája? No de kérem? Ezt ne a szerkesztőtől, hanem valami szakértő női szabótól kérdezze meg.

Kató Szegvár. A fogadást ön nyerte meg »A szerelem sötét verem« közmondás 1796-ból származik (lásd közmondások tára. szer.)

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

Diamant Manó.

Nyomatott Weisz Ignácz könyvnyomdájában Mindszenten.